

300 husstande i Tversted var med i Nulskrald Landsby

Projektets mål var at reducere mængden af affald og sortere mest muligt til genanvendelse. Selv om ikke alle husstande bidrog, faldt mængden af restaffald med 20 % i løbet af 2014.

Alle 300 husstande i Tversted blev inviteret til at deltage, da den nordjyske landsby var udnævnt til Nulskrald Landsby i 2014. Projektet var et forsøg, hvor byens borgere på frivillig basis reducerede mængden af affald og sorterede mest muligt fra til genanvendelse. Samtidig sørgede de for at tænke affaldsforebyggelse i deres dagligdag generelt.

Samlet set vurderer AVV, at mængden af restaffald faldt med godt 20 %.

Forsøget, som sluttede med udgangen af 2014, viste, at mange borgere er interesserede i og villige til at gøre en stor indsats for "Nulskrald". Dog er der også borgere, der ikke er nemme at aktivere.

Tversted-projektet er et af flere projekter, som gennemføres i regi af Nulskrald. Bag Nulskrald står AVV, Aalborg Universitet, Tankegang A/S, Brønderslev Kommune og Hjørring Kommune.

Baggrunden var et succesfuldt pilotprojekt gennemført af Nulskrald i foråret 2013, hvor 105 familier frivilligt havde meldt sig til at minimere og sortere deres affald i fem uger. Inspireret af succesen ønskede Nulskrald at øge erfaringerne med at inddrage borgerne i affaldsminimering og -sortering i en hel by, der i forvejen havde et aktivt lokalsamfund med mange ildsjæle. Forsøget havde derfor stort fokus på at inddrage de lokale kræfter i processen og imødekomme deres ønsker til involvering og iværksættelse af aktiviteter. Projekt Nulskrald Tversted blev støttet af puljen til Grønne Ildsjæle under Miljø- og Fødevarerministeriet.

Nulskrald arbejder med borgerinvolvering ud fra følgende grundlæggende metode:

1. Lad borgerne selv bestemme, hvordan de vil gøre.
2. Stil den hjælp og det materiel til rådighed, som borgerne efterspørger.
3. Vær meget aktiv i kommunikationen med borgerne, pressen og alle andre.
4. Mål effekten af indsatserne.

Resultater og refleksioner er sammenfattet i rapporten "Nulskrald – et år med mindre affald og mere fællesskab", der kan læses på www.nulskrald.dk.

Løsning til sortering indendørs hos en forsøgsdeltager.
Foto: AVV.

Gode råd til andre kommuner

- Der skal afsættes væsentlige midler til både igangsætning, formidling og investeringer i sorteringsmateriel ved affaldsminimeringsprojekter.
- Der er brug for mange personaleresourcer, da et projekt af Nulskrald Tverstedts omfang og varighed kræver involvering af forskellige medarbejdergrupper.
- Åbenhed omkring proces og resultater kan anbefales, både i forhold til de borgere, der bliver inddraget i forsøget, og i forhold til pressen, der ofte gerne vil involveres i brugerdrevne projekter.
- Mange borgere vil rigtig gerne engagere sig i affaldssortering, og de vil gerne i dialog med deres kommune/affaldsselskab. Det betaler sig derfor at bruge tid og energi på at mødes med borgerne, og det er en god idé at gå i dialog i de fora i lokalsamfundet, hvor borgerne allerede mødes i andre sammenhænge (borgerforeninger, grundejerforeninger m.m.).

Igangsætning og information til borgerne

Projektet begyndte med kontakt til en række interessegrupper i byen (borgerforening, turistkontor, de handlende m.fl.). Desuden blev der nedsat en styregruppe med deltagere fra projektet og fra byen.

Projektet blev lanceret med et lokalt kick off-arrangement i byens borgerhus, hvor 120 deltog. I løbet af året blev der afholdt en lang række forskellige arrangementer med fokus på Nulskrald. Nogle af dem var særarrangementer, f.eks. foredrag, workshops og kunstudstillinger, mens andre var de årligt tilbagevendende, lokale arrangementer, der havde Nulskrald som tema, f.eks. fastelavn, juleklip i Brugsen og madlavningsaktiviteter i skole og børnehave. Efter projektets afslutning mødtes Tverstedts borgere til præsentation af rapporten, fællesspisning af restemads-buffet og modeshow i genbrugstøj. På www.nulskrald.dk kunne borgerne løbende holde sig orienteret om projektets resultater og aktiviteter.

Facebook blev undervejs brugt løbende til information om projektets resultater og til at motivere deltagerne, f.eks. ved at vise billeder fra Nulskrald-arrangementer i skole og børnehave og kunstudstilling med Nulskrald som tema. AVV's statistik på de digitale kanaler viser, at det overvejende var kvinderne, som søgte information om Nulskrald via Facebook, mens mændene i højere grad brugte hjemmesiden som informationskanal.

I løbet af hele projektet var både den lokale og den nationale presse en vigtig medspiller. Flere borgere fortalte undervejs om deres erfaringer som Nulskraldere, og pressen rapporterede fra forskellige arrangementer under forsøget. I løbet af projektperioden blev Nulskrald Tversted omtalt mindst 25 gange i pressen – både den lokale og den nationale. Se listen over presseomtale på www.nulskrald.dk.

Gennem forsøget har borgerne i Tversted generelt deltaget aktivt, sorteret deres affald og haft fokus på at undgå madspild. Der var også stor opbakning til de lokale arrangementer. Forsøget viste dog også, at ikke alle byens borgere kunne gøres engagerede i Nulskrald – heller ikke selv om lokalsamfundet har været inddraget på mange forskellige måder. Måske handler det om, at det er nemmest at engagere dem, der i forvejen enten er interesserede i bæredygtighed eller er opvokset med normer om, at det er sund fornuft at udnytte ressourcerne bedst muligt. Dét forklarer, at mængden af affald til forbrænding ikke faldt mere dramatisk.

Tverstedts borgere skulle ikke tilmelde sig projektet, men var automatisk deltagere i projektet. Dvs. alle byens skraldesække blev vejet, uanset om husstandene gjorde en aktiv indsats eller ej. Denne tilgang blev valgt, fordi

projektets omdrejningspunkt var fællesskabet og håbet var, at den gensidige inspiration ville "trække hele lokalsamfundet med". Flere borgere efterspurgt dog efterfølgende den forpligtelse, som kan ligge i at have foretaget en aktiv tilmelding. Desuden opfattede de aktive Nulskraldere det som demotiverende, at affaldet fra de husstande, der ikke deltog i projektet, også talte med i den samlede affaldsmængde.

Praktisk ved igangsætning

AVV opstillede fire nærgenbrugsstationer – også kaldet "genbrugspletter" – til batterier, glas, kartoner (juice og mælk), papir, plastemballage og pap.

Genbrugspletterne blev opstillet ved de lokale købmænd og andre samlingssteder for borgere og turister. AVV stod for indsamling og afsætning af det sorterede affald til genanvendelse, og der blev fundet afsætningsmuligheder for de "nye" fraktioner: Bl.a. for blandet plast i Tyskland og mælkekartoner på et anlæg i Sverige.

AVV ændrede tømningen af dagrenovation til hver 14. dag.

Desuden kunne familierne i Tversted gratis tilvælge en beholder til madaffald, som blev tømt hver 14. dag. Det valgte 25 ud af byens 300 husstande, og man kan undre sig over, at ikke flere husstande deltog, da det ikke var

forbundet med nogen udgift for den enkelte familie. Udsagn fra borgerne fortæller dog dels, at nogle husstande valgte at deles med deres naboer om en beholder til madaffald, dels at flere husstande i Tversted har hønse- og husdyrhold og derfor ikke har madspild i større omfang.

De borgere, der er gået helhjertede ind i Nulskrald, har oplevet en stor effekt af forsøget – både på deres økonomi og på deres indkøbsadfærd. En familie har opnået besparelser på 1.000 kr. om måneden ved ganske enkelt at købe mindre ind og udnytte rester i madlavningen. En anden familie fortæller, at erkendelsen af, hvor meget emballage fylder, påvirker, hvilke varer de køber – de er f.eks. gået bort fra yoghurt med müsli-top.

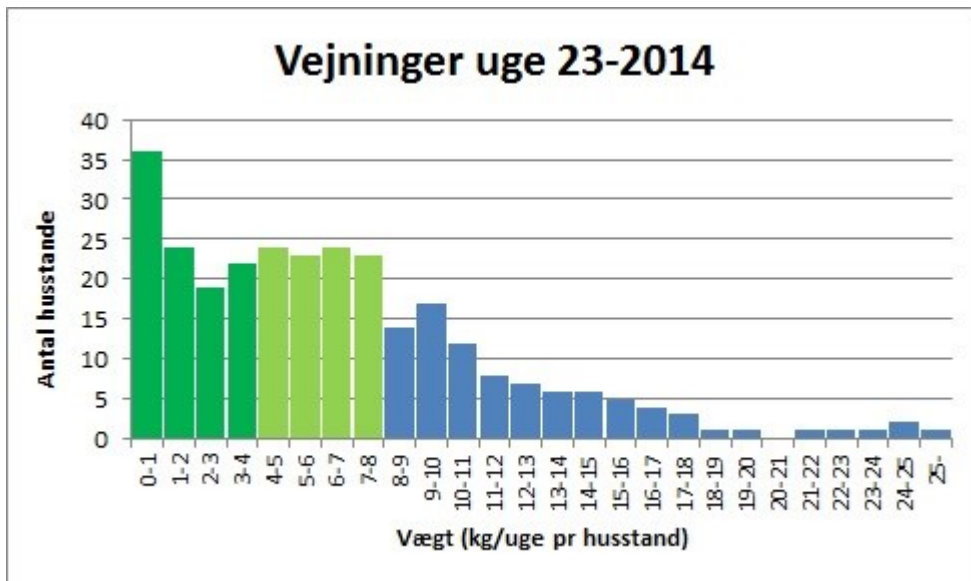
Mængder

Under forsøget blev byens samlede mængde restaffald vejet sammen med den affaldsmængde, der blev indsamlet til genanvendelse. Begge dele blev vist på et barometer, som blev opstillet ved byens indkørsel. Hen over projektåret faldt den gennemsnitlige restaffaldsmængde pr. husstand fra 8,1 kg/husstand/uge til 6,7 kg/husstand/uge. En del familier fik allerede fokus på affald, da forsøget blev meldt ud i oktober 2013, og derfor kan affaldsmængden allerede forud for projektstart i december 2013 have været mindre end normalt. Samlet set vurderer AVV, at mængden af restaffald faldt med godt 20 % i løbet af projektet.

De enkelte familiers affald blev vejet to gange i perioden. Vejningerne viste stor forskel på, hvor aktivt de enkelte familier gik ind i arbejdet. Vejningerne viste, at ca. 35 % af husstandene havde under 4 kg restaffald om ugen.

"Genbrugsplet" i Tversted.
Foto: AVV.

Figur 1: Enkeltvejninger af skraldesækken foretaget af AVV hos samtlige husstande i Tversted i uge 23, 2014.

Det kunne også konstateres, at der blev sorteret godt 60 ton affald til genanvendelse, hvilket er ca. 40 ton mere end før forsøget. Dertil kommer, at mængden af kildesorteret affald på genbrugspladsen også er øget lidt. En del af sidstnævnte mængde kommer fra turister og sommergæster.

I forhold til affaldsminimering steg antallet af husstande, der siger "Nej Tak til reklamer" fra 25 til 46, hvilket er pænt i Nordjylland, hvor antallet af "nej takkere" er lavere end gennemsnittet i hele landet.

Økonomi

Nulskrald Tversted er finansieret via tilskud fra Miljøstyrelsens pulje til Grønne Ildsjæle med 345.000 kr. Derudover var der eksterne udgifter hos AVV på ca. 760.000 kr. samt interne timer svarende til ca. 0,8 mandeår. 45 % af budgettet blev brugt på etablering og drift af ordninger – opførelse af de fire genbrugspletter samt indsamling af materialer hen over året – og 55 % blev brugt på kommunikation og gennemførelse af aktiviteter i lokalområdet.

Kontaktperson: Lene Høg, projektleder på Nulskrald Tversted, lh@avv.dk, tlf. 9623 6618.